

בראשית רבה פרשה עה

פ' ג ג וישלח יעקב, ר"ה פתח (שם כו) מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו, שמואל בר נחמן אמר משל לארכי לסטים שהיה ישן בפרשת דרכים עבר חד ושרי מעיר ליה, א"ל קום לך דבישא שכיח הכא, קם ושרי מקפח ביה א"ל ניער בישא א"ל דמיך הוה ועוררתניה, כך אמר לו הקב"ה לדרכו היה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב....

בראשית רבה פרשה עח

פ' ג ג ועצת מלאכיו ישרים, שנגלה הקב"ה על אבינו יעקב בשביל לקיים גזירתו של אותו מלאך שאמר לו לא יעקב, ואף הקב"ה אמר לו כן הה"ד ויאמר לו אלהים שמך יעקב וגו', לא יעקב יאמר, בר קפרא אמר כל מי שהוא קורא לאברהם אברם עובר בעשה, א"ר לוי בעשה ולא תעשה, ולא יקרא עוד וגו' בלא תעשה, והיה שמך אברהם בעשה, והרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם, דכתיב (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם וגו', ספור הוא מספר ואומר שעד שהוא אברם בחרת בו, דכוותה הקורא לשרה שרי עובר בעשה אלא הוא שנצטוו עליה, דכוותה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה, תני לא שיעקר שם יעקב אלא כי אם ישראל יהיה שמך, ישראל יהיה עיקר ויעקב טפילה, ר' זכריה בשם ר' אחא מכל מקום יעקב שמך אלא כי אם ישראל יהיה שמך, יעקב עיקר וישראל מוסיף עליו, כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, נתגוששת עם העליונים ויכולת להם....

בבא בתרא דף יג.

אין בהן כדי לזה וכדי לזה, מהו רב יהודה אמר אית דינא דגוד או אגוד, רב נחמן אמר לית דינא דגוד או אגוד.

ברכות דף יג.

לא שיעקר יעקב ממקומו, אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו, וכן הוא אומר {ישעיהו מ"ג} אל תזכרו ראשונות וקדמניות אל תתבוננו, אל תזכרו ראשונות זה לאברהם אברם עובר בעשה, שנאמר {בראשית י"ז} והיה שמך אברהם. רבי אליעזר אומר עובר בלאו, שנאמר {בראשית י"ז} ולא יקרא עוד [את] שמך אברם. אלא מעתה הקורא לשרה שרי הכי נמי התם, קודשא בריך הוא אמר לאברהם {בראשית י"ז} שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה. אלא מעתה, הקורא ליעקב יעקב הכי נמי שאני התם, דהדר אהדריה קרא, דכתיב {בראשית מ"ו} ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב.

חולין דף צב.

וישר אל מלאך ויכול בכה ויתחנן לו, איני יודע מי נעשה שר למי, כשהוא אומר {בראשית ל"ב} כי שרית עם אלהים, הוי אומר יעקב נעשה שר למלאך, בכה ויתחנן לו, איני יודע מי בכה למי, כשהוא אומר ויאמר שלחני, הוי אומר מלאך בכה ליעקב.

רמב"ן בראשית לג טו

למה זה אמצא חן בעיני אדני. למה זה תעשה לי שאיני צריך לה. אמצא חן בעיניך ולא תשלם עתה שום גמול, לשון רש"י. והכונה ביעקב כי לא היה חפץ בהם ובחבורתם כלל, וכל שכן שהיה בדעתו ללכת דרך אחרת. ורבותינו ראו עוד בזה עצה, אמרו רבי ינאי כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב עמיה רומאין, חד זמן לא איסתכל בה ונסיב עמיה רומאין ולא הגיעו לעכו עד שמכר פינס שלו. מפני שהיתה קבלה בידם שזו פרשת גלות. כשהיה בא ברומה בחצר מלכי אדום על עסקי הצבור היה מסתכל בפרשה זו ללכת אחרי עצת הזקן החכם, כי ממנו יראו הדורות וכן יעשו, ולא היה מקבל חברת אנשי רומי ללותו שאין מקרבין אלא להנאת עצמן ומפקירין ממנו של אדם

בראשית רבה פרשה עח

פ' טו טו ויאמר לו עשו אציגה נא עמך וגו', בקש ללותו ולא קבל עליו, רבינו כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב ארמאה עמיה, חד זמן לא אסתכל בה ונסיב עמיה רומאין (ארמאין) ולא הגיע לעכו עד שמכר הסוס שלו, וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה, וד' מאות איש שהיו עמו היכן הם, נשטמו כל אחד ואחד הלך לדרכו, אמרו שלא נכוה בגחלתו של יעקב, אימתי פרע להן הקב"ה להלך (ש"א ל) ולא נותר מהם איש כי אם ד' מאות איש נער אשר רכבו על הגמלים וינוסו.

**בראשית רבה פרשה עח**

פ' ט ט וירץ עשו לקראתו וישקהו, נקוד עליו אר"ש בן אלעזר בכל מקום שאתה מוצא  
הכתב רבה על הנקודה אתה דורש את הכתב, הנקודה רבה על הכתב אתה דורש את  
הנקודה, כאן לא כתב רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב אלא מלמד שנכמרו  
רחמיו באותה השעה ונשקו בכל לבו, אמר לו ר' ינאי אם כן למה נקוד עליו אלא  
מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו  
של אותו רשע ומה ת"ל ויבכו אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו

ראש השנה דף יט.

מלכות הרשעה שמד על ישראל שלא יעסקו בתורה, ושלא ימולו את בניהם, ושיחללו  
שבתות. מה עשה יהודה בן שמוע וחביריו הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא אחת שכל  
גדולי רומי מצויין אצלה. אמרה להם בואו והפגינו בלילה. הלכו והפגינו  
בלילה, אמרו אי שמים לא אחיכם אנחנו, ולא בני אב אחד אנחנו, ולא בני אם  
אחת אנחנו מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות קשות  
וביטולם.

סנהדרין דף צט:

תנו רבנן {במדבר ט"ו} והנפש אשר תעשה ביד רמה זה מנשה בן חזקיה,  
שהיה יושב ודורש בהגדות של דופי. אמר וכי לא היה לו למשה לכתוב אלא  
{בראשית ל"ו} ואחות לוטן תמנע ותמנע היתה פילגש לאליפז {בראשית ל"ו} וילך  
..... דאתן עלה, מיהת אחות לוטן תמנע מאי היא תמנע בת מלכים הוא, דכתיב {בראשית ל"ו}  
אלוף לוטן אלוף תמנע. וכל אלוף מלכותא בלא תאגא היא. בעיא לאיגור, באתה אצל אברהם  
יצחק ויעקב ולא קבלוה, הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו. אמרה מוטב תהא  
שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. נפק מינה עמלק, דצערניהו  
לישראל.

תנא דבי אליהו זוטא פרשה יט

פ' א אמרו כשהיו יעקב ועשו במעי אמן אמר [לו] יעקב לעשו, עשו אחי שנים אנחנו  
לאבינו ושני עולמות יש לפנינו העולם הזה והעולם הבא, העולם הזה יש בו  
אכילה ושתייה משא ומתן לשאת אשה ולהוליד בנים ובנות, אבל העוה"ב אינו כן  
בכל מדות הללו, רצונך טול אתה העוה"ב ואני אטול העוה"ב, מנין שכך הוא,  
שנאמר מכרה כיום את בכורתך לי {בראשית כ"ה ל"א} כשם שהיינו אומרים בבטן,  
[מיד כפר עשו בתחיית המתים, מה חיים שיש בהם רוח ונשמה מתים, שמתו מנין  
שיחיו], באותה שעה נטל עשו בחלקו העוה"ב [ונטל] יעקב העוה"ב [בחלקו],  
וכשבא יעקב מבית לבן וראה עשו בנים ליעקב ועבדים ושפחות, אמר לו עשו  
ליעקב, אחי לא כך אמרת לי שתטול אתה העוה"ב, ומניין לך כל הממון הזה, אתה  
משמש מהעולם הזה כמותי, אמר לו הרכוש שנתן לי הקב"ה לשמשני {העולם} [בעולם  
הזה], שנאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך {שם ל"ג ה'}, באותה שעה האמיד  
עשו בדעתו, ואמר העוה"ב שאין חלקו כך נתן לו הקב"ה [שכרו], העוה"ב שהוא  
חלקו על אחת כמה וכמה, אמר לו עשו ליעקב, יעקב אחי בא ונעשה שותפות אני  
ואתה, טול אתה העוה"ב והעוה"ב חצי ואני אטול העוה"ב והעוה"ב חצי, שנאמר  
ויאמר עשו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי {שם ט"ו}, אמר לו יעקב לעשו  
אדני יודע כי הילדים רכים {שם י"ג} ואינם יכולין לעמוד בייסורין, שנאמר  
ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן {שם}.

**מדרש ילמדנו - וישלח**

פ' ג והיה ראוי [עשו] ליטול שני חלקים ולא עשיתי כן אלא יעקב נטל  
שני חלקים ועשו חלק אחד שיעקב אוכל בעולם הזה ולעולם הבא וכן אומר עשו  
ליעקב נסעה ונלכה ואלכה לנגדך {שם לג, יב} אמר לו עשו נהלך שנינו בעולם.  
אמר לו יעקב טול אתה עולמך ועבור שנאמר יעבור נא אדוני לפני עבדו {שם י,  
ד} אמר ר' אחא כיון שעשו שלום יעקב עם עשו אמר עשו ליעקב מי לך כל המחנה  
הזה אשר פגשתי, אמר לו יעקב מה עשיתי לך שאתה רודפני אמר לו עשו את בכורתך  
לקחת ואף ברכת הוספת לך, אמר לו יעקב מכל הברכות שברכני אבי לא הגיעני  
דבר, אמר לו ומי לך כל המחנה הזה, אמר לו יגיע כפי שיגעתי עם לבן, הייתי  
ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותרד שנתי מעיני, ומה הגיעני מן הברכות, אבא  
אמר לי ויתן לך האלהים מטל השמים וגו' {בראשית כז, כח} איה דגן ויין ושמן

שבא לידי כששמע עשו דבריו אמר בלבו לפיכך לא הגיעוהו מפני שנטלן במרמה, ואני הברכות שברכני אבא באו לידי מפני שנטלתי אותם ברצון ואינו מניחו עד שיעשה לי דיהכסיס. דרש ר' אחא אמר לו יעקב מה צורך לדיהכסיס זה, הברכות שהיה עתיד לברכני כבר ברכך ומה שהיה עתיד לברכך ברכני אלו ואלו יהיו שלך הדא הוא דכתיב קח נא את ברכתי, הרי הן נתונות לך, אמר לו עשו איני מבקש ממך אלא מה שברכני אבא שיהיה שלי ומה שברכך שיהיה שלך, אמר לו אי אפשר אמר לו עשו איני מניחך. ולא הניחו זה את זה עד שעשו דיהכסיס וחתם זה בדיהכסיס של זה וזה בשל זה, אמר ר' אחא לולי דיהכסיס שעשה עשו ליעקב היה נוחל עשו עם יעקב לעתיד לבא וכשהגיד עשו לאנשי ביתו כל המעשה אמרו לו לא יפה עשית שלקחת הברכות, שברכות יעקב הם מהעולם הבא וברכותיך הן מן העולם הזה אלא לך ובקש ממנו שיחזרו הברכות כבראשונה ותהיו שותפין זה בזה, בא עשו ואמר ליעקב, אחי נקרע הדיכסיס שעשינו בינינו ונהיה שותפין כבראשונה שנאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, נסעה ונלכה בארץ למלחמה ולשלום ואלכה לנגדך לעולם הבא, אמר לו יעקב כן כבר מצאתי חן בעיני בוראי שנאמר למה זה אמצא חן אמר לו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי, אמר לו רואה אני שיסורין עתידין לבא על בני מעם בניך אלא שמשכרתך עד שיבא משיח שהוא עתיד לצאת מחלצי והוא יקבל המלכות מיד המלך שעתיד לעמוד שנאמר יעבור נא אדוני לפני עבדו.

### בראשית רבה פרשה עה

פ' ה' ה' ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעשו, רבינו אמר לרבי אפס כתוב חד אגרא מן שמי למרן מלכא אנטונינוס, קם וכתב מן יהודה נשיאה למרן מלכא אנטונינוס, נסבה וקרייה וקרעה, אמר ליה כתוב מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס, אמר ליה רבי מפני מה אתה מבזה על כבודך, אמר ליה מה אנא טב מן סבי לא כך אמר כה אמר עבדך יעקב.

### מדרש תהלים מזמור קכ פ' ו

וכי יש אדם שונא שלום, עשו שונא השלום....

### בראשית רבה פרשה סג

פ' יג' ה' יג' (יחזקאל לה) כי לדם אעשך ודם ירדפך אם לא דם שנאת ודם ירדפך, ועשו הוא שונא את הדם ר' שמואל בר נחמן אמר זה דם בכורה וקרבות, ר' לוי אמר זה דם של מילה, רבן אמרי שנאת דמו של אדם בגופו ה' יג' (תהלים קט) ויאהב קללה ותבואה, רבי לוי בשם רבי חמא אמר לא חפץ בברכה ולא חפץ בכורה, רבי הונא אמר זה דם הקרבות שהוא קרוי ברכה, היך מה ד"א (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי.

### עבודה זרה דף ח:

עשרין ושית שנין קמו להו בהימנותייהו בהדי ישראל, מכאן ואילך אישתעבדו בהו. מעיקרא מאי דרוש, ולבסוף מאי דרוש מעיקרא דרוש {בראשית לג} סעה ונלכה ואלכה לנגדך, ולבסוף דרוש {בראשית לג} יעבר נא אדני לפני עבדו.

### רמב"ם הל' תשובה פרק ט

הלכה א' מאחר שנודע שמתן שכרן של מצות והטובה שנוכה לה אם שמרנו דרך ה' הכתוב בתורה היא חיי העולם הבא שנאמר למען ייטב לך והארכת ימים, והנקמה שנוקמים מן הרשעים שעזבו ארחות הצדק הכתובות בתורה היא הכרת שנאמר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה, מהו זה שכתוב בכל התורה כולה אם תשמעו יגיע לכם כך ואם לא תשמעו יקרה אתכם כך וכל אותן הדברים בעולם הזה, כגון שובע ורעב ומלחמה ושלום ומלכות ושפלות ושיבת הארץ וגלות והצלחת מעשה והפסדו ושאר כל דברי הברית, כל אותן הדברים אמת היו ויהיו ובזמן שאנו עושים כל מצות התורה יגיעו אלינו טובות העולם הזה כולן, ובזמן שאנו עוברים עליהן תקראנה אותנו הרעות הכתובות, ואף על פי כן אין אותן הטובות הם סוף מתן שכרן של מצות ולא אותן הרעות הם סוף הנקמה שנוקמין מעובר על כל המצות, אלא כך הוא הכרע כל הדברים, הקב"ה נתן לנו תורה זו עץ חיים היא וכל העושה כל הכתוב בה ויודעו דעה גמורה נכונה זוכה בה לחיי העולם הבא, ולפי גודל מעשיו ורוב חכמתו הוא זוכה, והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה

כגון שובע ושלוש ורבו כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנזכה לחיי העולם הבא, וכן הוא אומר בתורה אחר שהבטיח בטובות העולם הזה וצדקה תהיה לנו וגו'. וכן הודיענו בתורה שאם נעזוב התורה מדעת ונעסוק בהבלי הזמן כענין שנאמר וישמן ישורון ויבעט, שדין האמת יסיר מן העוזבים כל טובות העולם הזה שהן חזקו ידיהם לבעוט ומביא עליהם כל הרעות המונעים אותן מלקנות העולם הבא כדי שיאבדו ברשעים, הוא שכתוב בתורה תחת אשר לא עבדת את ה' וגו', ועבדת את אויבך אשר ישלחנו ה' בך, נמצא פירוש כל אותן הברכות והקללות על דרך זו, כלומר אם עבדת את ה' בשמחה ושמרתם דרכו משפיע לכם הברכות האלו ומרחיק הקללות מכם עד שתהיו פנויים להתחכם בתורה ולעסוק בה כדי שתזכו לחיי העולם הבא וייטב לך לעולם שכולו טוב ותאריך ימים לעולם שכולו ארוך ונמצאתם זוכין לשני העולמות, לחיים טובים בעולם הזה המביאים לחיי העולם הבא

שבת דף לג:

"ויתן את פני העיר" אמר רב מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם.

עבודה זרה דף ב:

אמר להם הקב"ה במאי עסקתם אומרים לפניו רבש"ע, **הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו**, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקב"ה שוטים שבעולם, כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמכם

בראשית רבה פרשה עה

פ' יא באותה שעה שקרא יעקב לעשו אדוני אמר לו הקב"ה אתה **השפלת עצמך וקראת לעשו אדוני ח' פעמים חייך אני מעמיד מבניו שמנה מלכים קודם לבניך**, שנאמר (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו וגו'

תנחומא - ויצא סימן ב

פ' א (ב) ויחלוס והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, א"ר שמואל בר נחמן אלו שרי אומות העכו"ם דא"ר שמואל בר נחמן מלמד שהראה לו הקב"ה לאבינו יעקב שרה של בבל עולה שבעין עוקים ויורד, ושל מדי חמשים ושנים, ושל יון מאה ויורד, ושל אדום עלה ולא ידע כמה, באותה שעה נתירא יעקב אבינו ואמר שמא לזה אין לו ירידה, א"ל הקב"ה (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כביכול אפילו אתה רואה עולה אצלי משם אני מורידו שנאמר (עובדיה א) אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה', א"ר ברכיה בשם רבי חלבו ור"ש בן יוסינה מלמד שהראהו הקב"ה ליעקב אבינו שרה של בבל עולה ויורד, ושל מדי עולה ויורד, ושל יון עולה ויורד, ושל אדום עולה ויורד, **א"ל הקב"ה ליעקב יעקב למה אין אתה עולה**, באותה שעה נתירא אבינו יעקב ואמר כשם שיש לאלו ירידה, כך אני יש לי ירידה, א"ל הקב"ה אם אתה עולה אין לך ירידה, ולא האמין ולא עלה, ר"ש בן יוסינה היה דורש (תהלים עח) בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו, **א"ל הקב"ה אלו עלית והאמנת לא היתה לך ירידה לעולם, אלא הואיל ולא האמנת הרי בניך משתעבדין בהללו ד' מלכיות בעה"ז במסים ובארנוניות ובגולגליו**.

מדרש הגדול, בראשית כה:לא

כשנכנס עשו מצא ליעקב שעומד ומבשל ועיניו מתעשנות. אמר לו "כל באי עולם אוכלים כל הנמצא: דגים, שקצים ורמשים וכל כיוצא בהן ואתה מצטער עד שתבשל קערה של עדשים!?" אמר ליה יעקב, "ואם אין אנו עושין כך האידך נעשה לאותו יום שמגיע מתן שכרם של צדיקים?" א"ל, "וכי יש עולם הבא? או שמא יש תחיית המתים?" אמר לו יעקב, "ואם אין עולם הבא ואין תחיית המתים, בכורה זה למה לך? מכרה כיום בכורתך וגו'!"